

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΛΑ

ΑΡΙΘ. - 4

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1911

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετ' ἑξήκοντα ἀργυρὰ . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φράξῃ χρυσά 25

Επίτιμος διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου ΓΕΡΜΑΝΟΣ (Πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΒΕΝΙΑΜΙΝ
† Ὁ ἀρχιεραμ. τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον κ. Μ. Βασιλείου Β' γραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου. Πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου καθὼς καὶ τὴν σφραγίδα τῆς « Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ».

ΠΕΡΙΕΚΟΜΕΝΑ

Ἀπονόμῃ δικαίου — Κοινοτικῶν κτημάτων ἐξασφάλισις — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Πολυκάρπου μητροπολίτου Κολωνίας « ἡ ἀρμενικὴ ἐκκλησία ἐξ ἀπόψεως ὀρθοδόξου » — Μονὴ Δίμιοβα

ΑΠΟΝΟΜΗ ΔΙΚΑΙΟΥ

Δύο ἐπίσημα κυβερνητικὰ γράμματα περιελθόντα εἰς γνῶσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀγγέλλουσι τὴν λήξιν ζητήματος σπουδαιοτάτου, τὸ ὁποῖον ἀπασχολήσε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτήν καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ νομοταγὲς ἑλληνικὸν ἔθνος, οὕτω δὲ δωρηφορεῖ, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ σωτηρίου ἔτους 1911, τὴν πνευματικὴν μὲν ἀγαλλίασιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἡρεμίαν εἰς ἀριθμὸν ὀρθοδόξων ἐπαρκῆ, πολλὰ ὑποστάντα κατὰ τὴν διάρκειαν ἀπολυταρχικῶν χρόνων καὶ κυβερνήσεων. Οἱ λεγόμενοι σταυριῶται ἀνεγνωρίσθησαν ὀρθόδοξοι. Ἡ συνταγματικὴ τῆς ἡμετέρας Αὐτοκρατορίας κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὸ δίκαιον, ὅπερ ἐζήτουν ἀπὸ ἐτῶν τὰ πιστὰ ταῦτα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πιστοὶ τοῦ Κράτους ὑπήκοοι, ἀπένειμεν αὐτὸ, ταῖς λαοσωτηρίαις ἀκολουθοῦσα ἀρχαῖς τῆς ἰσότητος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ δίδει εἰς τοὺς

Ἕλληνας χριστιανοὺς τοῦ Ἀκ-Δάγ τὴν ἐλευθερίαν νὰ καλῶσιν ἑαυτοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς, ἀναγνωρίζουσα αὐτοὺς τοιοῦτους.

Αἰῶνας διεβίωσαν πιστεύοντες κρύφα εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μωαμεθανικὰ φέροντες ὀνόματα, καθὼς καὶ εἰς ἕτερα μέρη τοῦ Κράτους συνέβαινε τὸ τοιοῦτον, ὑπὸ γῆν ἀγομένων τῶν ἱερῶν τοῦ χριστιανισμοῦ τελετῶν καὶ σωζομένης, θείᾳ νεύσει, τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν κρύφα χριστιανιζόντων. Ὡς ἐν Ἡπείρῳ οἱ σταυριῶται, ὡς ἐν τῇ Μικρασίᾳ οἱ σταυριῶται, τοιοῦτοτρόπως ὑπῆρχον τόσον πολλοὶ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ Κράτους, ὥστε νὰ διατηρῆται παρὰ τῷ λαῷ μέχρι σήμερον ἀδιασειστος ἡ πεποίθησις ὅτι τοιοῦτοι ὑπῆρχον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ· οὐδεὶς δ' ἄγνοεῖ καὶ τοὺς κοινότερον λεγομένους κρωμλῆδες τοῦ Πόντου, διότι ἐτύγχανον οὗτοι γνωστότεροι, οὐς ἡ σεβ. κυβέρνησις, ἀριθμουμένους εἰς εἴκοσι χιλιάδας, ἀνεγνώρισε τῷ 1837 χριστιανοὺς ὀρθοδόξους, ἀλλάξαντας ἐπισήμως τὰ τουρκικὰ ὀνόματα καὶ ἀνακηρύξαντας τὸ πραγματικὸν αὐτῶν ὄνομα τὸ χριστιανικόν, ἡδὴ μάλιστα κηρυττομένης ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως. Τὴ δὲ γενόμενον ἐν ἐκείναις ταῖς μέρεσιν, ἐν τῇ Τραπεζοῦντι, διὰ τοὺς ἐκ Κρώμνης καὶ Χαλδίας καὶ Ματζούκας κρύφα χριστιαν-

νίζοντας, αὐτὸ τοῦτο μὲν ἐγένετο ἀμέσως μετὰ τὸ 1828 εἰς τινὰς τῶν Σποράδων νήσων, ἐπισήμως δὲ, δεκαετίαν ὅλην μετὰ τὴν ἐν Τραπεζοῦντι σπουδαίαν ἐκείνην καὶ δικαίαν ἀπόφασιν, ἐγένετο ἐν Κῷ, ὅπου γέροντες τοιοῦτοι, ἀναθαρρήσαντες ἀπὸ τῆς πολιτείας τοῦ τε πολιτικοῦ διοικητοῦ καὶ τοῦ μητροπολίτου, ὡμολόγησαν μὲν τὴν πατρικὴν αὐτῶν καὶ μητρικὴν πίστιν, ἀνεγνωρίζοντο δὲ ὀρθόδοξοι, χωρὶς ἐγγράφων καὶ ἐπισήμων ἀλληλογραφιῶν.

Τοῦ τοιοῦτου δικαιώματος τοῦ ὁμολογεῖν ἑαυτοὺς χριστιανούς ἐστεροῦντο μέχρι σήμερον οἱ σταυριῶται, τόσαι δὲ συζητήσεις ἐγένοντο καὶ τοσαῦτα περὶ αὐτῶν ἀντηλλάγησαν γράμματα, τῆς τε σεβ. κυβερνήσεως καὶ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐνοχλουμένων. Ἡδὴ, χάρις εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἀναστηλουμένας, μερὶς τις ὁμογενῶν, χάρις τῷ Θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐπισήμως ἀναγνωρίζεται φανερώς ὅ,τι κρυφίως ἦν. Ἐχομένον δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ διατελοῦσι ζῶντες σπαθιῶται ἢ σταυριῶται, σώσαντες ἐπὶ αἰῶνας εἰς ὑπογείους ναοὺς καὶ κατακόμβας τὴν χριστιανικὴν πίστιν, θέλουσιν ἀναγνωρισθῇ τοιοῦτοι, τῆς κυβερνήσεως τοῦ Κράτους ἐφαρμοζούσης καὶ δι' αὐτοὺς τὸ αὐτὸ δίκαιον μέτρον, ὅπερ καὶ διὰ τοὺς ἐν Πόντῳ.

Τὰ τρία σχετικὰ γράμματα τὰ δι' ἐπιστολῆς τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Τραπεζοῦντος εἰς τὴν γνῶσιν περιελθόντα τῆς Ἐκκλησίας εἰσι, γράμμα τοῦ ἐξοχ. ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν πρὸς τὸν νομάρχην Τραπεζοῦντος, γράμμα τοῦ ἐξοχ. νομάρχου πρὸς τὸν μητροπολίτην, καὶ ἐγκύκλιον τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς τὸ δίκαιον ἀπολαβόντας : ταῦτα :

Ὑπουργεῖον ἐσωτερικῶν

ἀριθ. 63 Πρὸς τὴν νομαρχίαν Τραπεζοῦντος

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24 φεβρουαρίου καὶ ὑπ' ἀριθμὸν 1210 ἐγγράφου σας, φέρονται εἰς γνῶσιν τὰ ἐξῆς. Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ληξιαρχείου, οἱ διατεινόμενοι ὅτι εἶναι τενεσοῦρ (σταυριῶται) δύνανται νὰ ἐξαλείψωσιν ἢ μεταβάλλωσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, παρουσιάζοντες εἰς τὰ ἐπιτόπια ληξιαρχεῖα ἱμνιχαπέρια πιστοποιητικὰ ἐκ μέρους τῶν κοινοτήτων εἰς ἃς ἀνήκουσι.

24 μαρτίου 1326

Κοινοποιούμεν πρὸς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τὸ ὡς ἄνω ἀντίγραφον τῆς ὑψηλῆς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν

24 μαρτίου 1326 καὶ ἀριθ. 63, ἥτις εἶναι ἀπάντησις τῆς προσηνθείσης ἀλληλογραφίας.

29 δεκεμβρίου 136

Ὁ ἀναπληρωτὴς νομάρχης Τραπεζοῦντος
Φερὶκ Ἀμποῦτ Ἀχμέτ.

Φέροντες εἰς γνῶσιν τὰ ὡς ἄνω ἐγγράφα εἰς ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους συνιστῶμεν ὅπως ἐπὶ φεληθῶσι τῶν ἀγαθῶν τούτων τοῦ συντάγματος, διορθοῦντες ὡς τάχιστα τὰ νοφούζια, διὰ τῆς εἰς τὰ ληξιαρχεῖα προσαγωγῆς τῶν ζητουμένων πιστοποιητικῶν, καὶ ὅπως εὐχρησθε ὑπὲρ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἐκ τῆς εὐλκρινούς καὶ δικαίας ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία καὶ ἡ πρόοδος τῆς πατρίδος.

Ἐν Τραπεζοῦντι 30 δεκεμβρίου 1910.

Ἐκ τῆς ἱερ. μητροπόλεως Τραπεζοῦντος.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ

Τὸ παρὰ πόδας Ἐγκύκλιον σημείωμα, ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς διαχειριζομένους κοινοτικὴν περιουσίαν, πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν, μετὰ τὴν ἐπανειλημμένην μάλιστα, προφησίαν καὶ σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπόμνησιν τοιαύτην ἐποιήσαμεθα καὶ πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μηνὸς, ἀναγγέλλοντες τὴν ζημίαν, ἣν ὑπέστησαν κατὰ τὴν ἐν Νίγδῃ πυρκαϊάν τὰ κτήματα τῆς ὁμογενοῦς ἐκεῖ κοινοτήτος, ἡ δὲ σύστασις ἡ τοιαύτη γενομένη πρὸ ἑξ ἐτῶν, ἐπανελαμβάνετο τὸ δεύτερον. Ἐπισημότερον ἀναγγέλλεται νῦν καὶ συνιστᾶται πᾶσι τοῖς τε λαβοῦσι τὸ Ἐγκύκλιον σημείωμα καὶ τοῖς μὴ λαβοῦσιν αὐτὸ νὰ προφυλάξωσι τὰ κτήματα τὰ κοινὰ, ὧν εἰσὶν ἔφοροι καὶ κηδεμόνες, ἀπαλλάξωσι δ' ἑαυτοὺς μεγάλης εὐθύνης ἀντὶ μικρῶν ποσῶν, δι' ἃ οὐδὲν κοινοτικὸν ταμεῖον θέλει ζημιωθῇ.

Τὸ σημείωμα ἔχει ὡδε.

Τοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ ταῖς ἐντίμοις δημογερονταῖς καὶ ἐφοροεπιτροπαῖς πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ κοινοτήτων.

Ἀριθ. πρωτ. 610
διεκπ. 292

Ἐγκύκλιον σημείωμα

Καὶ προγενεστέρως διὰ σημειώματος ὑπεδείχθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ταῖς κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικαῖς καὶ

κοινοτικάς ἀρχαίς ἡ ἀνάγκη τῆς τακτικῆς, προνοίας αὐτῶν, ἀσφαλίσεως τῶν κτιρίων τῶν ἱερῶν ναῶν, τῶν σχολῶν καὶ πάντων ἐν γένει τῶν κοινοτικῶν κτημάτων κατὰ τῶν κινδύνων τῆς πυρκαϊᾶς, πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένων καταστροφῶν καὶ ζημιῶν. Μετὰ λύπης ὅμως, ἐκ συμβάντων ἐναγχοῦς δυστυχημάτων ἐκ πυρκαϊᾶς, παρατηρηθέντος ὅτι κοινότητές τινες καὶ μετὰ τὴν ὥς ἄνω ὑπόδειξιν καὶ σύστασιν παρημέλησαν τὸ καθήκον τοῦτο, ἐπὶ βλάβῃ τῆς κοινοτικῆς περιουσίας, ὑποστάσης ἐνιαχοῦ ζημίας μεγάλας ἐκ πυρκαϊᾶς, διὰ ταῦτα, ἐπαναλαμβάνομένης καὶ αὖθις τῆς ὑποδείξεως καὶ συστάσεως περὶ τακτικῆς καὶ ἀνελλιπούς ἀσφαλίσεως πάντων ἐν γένει τῶν ἀπανταχοῦ ἐκκλησιαστικῶν, ἐθνικῶν καὶ κοινοτικῶν κτημάτων κατὰ τῶν κινδύνων τῆς πυρκαϊᾶς, ἐπιδηλοῦται ὅτι, διὰ πᾶσαν τυχόν συμβησομένην τούντεθεν ζημίαν ἐκκλησιαστικῆς, ἡ ἐθνικῆς, ἡ κοινοτικῆς περιουσίας, προερχομένην ἐκ πυρκαϊᾶς κτηματος ἀνασφάλιστου, θεωρηθήσονται ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας αἱ οἰκεῖται ἐκκλησιαστικαὶ καὶ κοινοτικαὶ ἀρχαί.

αζία'. Ἰανουαρίου κδ'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ.— Ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐτελέσθη τῇ κυριακῇ, 23 μεσοῦντος, τὸ προαποφασισθὲν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαρίτου εὐεργέτου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Θεοδώρου Μαυρογορδάτου. Τὴν ἀναίμακτον θυσίαν προσήγαγε τῷ Θεῷ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Πισιδείας, Μιτυλήνης, Σάμου, Σωζοαγαθοπόλεως, Λήμνου, Προικοννήσου, Λέρου καὶ Κολωνίας. Ἐν τῷ ναῷ παρίσταντο οἱ υἱοὶ τοῦ πρὸς Κύριον εὐσεβῶς μεταστάντος, ὁ κ. Εὐστ. Εὐγενίδης, τινὲς τῶν ἐφόρων τῶν φιλανθρ. καταστημάτων καὶ πλῆθος εὐσεβῶν, εὐχομένων ὑπὲρ τῆς αἰωνίας ἀναπαύσεως τοῦ τοσοῦτον λαμπρῶς διατρανώσαντος ἐν τῷ βίῳ τὸ πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ πάσχοντας χριστιανικὸν καθήκον.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς ἐν Μιννεαπόλει τῆς Ἀμερικῆς ἑλληνικῆς κοινότητος τριακόσια φράγκα — ἐκ δὲ τῆς ἐπαρχίας Λήμνου τρισχίλια καὶ ἐξήκοντα γρόσια, ὧν τὰ μὲν 1500 προέρχονται ἐκ δίσκων περιαχθέντων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, τὰ δὲ 1560 ἀπὸ συνεισφορῶν. Οἱ δωροῦμενοι ταῦτα καὶ οἱ πρὸς εἰσπραξιν ἐν γένει κοπιᾶζοντες εἰσὶν ἀξιοὶ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκ-

κλησίας· ἀλλὰ καὶ παράδειγμα κεῖνται εὐσεβείας καὶ φιλογενείας, ὅπερ δέον νὰ μιμηθῶσιν οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὁμογενεῖς καὶ ὀρθόδοξοι. Ἐὰν ἀποκόψωσιν ἐκ τοῦ πολλοῦ περισσεύματος αὐτῶν οἱ δυνάμενοι, καὶ οὔτοι εἰσὶ πολλοὶ, μέρος τι ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ταμείου, τοῦτο οὐδέποτε θέλει περιέλθει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπομινήσκη συνεχῶς τὸ καθήκον. Παρατηροῦμεν δὲ σήμερον, ἐπὶ ταῖς ἀναγγελλομέναις προσφοραῖς, ὅτι, ἐὰν ἡ Μιννεάπολις ἀποτελῇ τὸ ἑκατοστὸν τῶν εὐπραγουσῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἑλληνικῶν ἀποικίων, τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἔχει ἡ Λήμνος ἐν ταῖς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἐπαρχίαις.

ΕΡΓΟΓ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ.— Σπουδαίαν δωρεὰν ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀνήγγειλαν εἰς τὴν ἐφορίαν αὐτῶν οἱ πατρῶζοντες υἱοὶ τοῦ δειμνήστου αὐτῶν εὐεργέτου Θεοδώρου Μαυρογορδάτου κκ. Ἀμβρόσιος καὶ Νικόλαος, ἐκ δεκακισχιλίων τουρκικῶν λιρῶν. Τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, λαθὼν γινώσιν τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἐπεκύρωσε τοὺς ὅρους, ὑφ' οἷς ἐγένετο αὕτη, ὅτι, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τὰ Ἐθν. Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα δύνανται ν' ἀποσύρῳσι τὸ κεφάλαιον ἢ μέρος αὐτοῦ, δικαιούμενα νὰ λαμβάνωσι μόνον τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου. Τὸ προῖδν τοῦ ἑτησίου τόκου θέλει χρησιμεύει ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀπέναντι τοῦ δειμνήστου Θεοδώρου Μαυρογορδάτου ἀναληφθεισῶν ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρ. Καταστημάτων ὑποχρεώσεων διὰ τὴν ἐσσεὶ συντήρησιν τῶν διαφόρων ἐν Ἑπταφυργίᾳ οἰκοδομῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ πρὸς τὸν δειμνήστον πατέρα τῶν δωρητῶν ἐν καιρῷ ἀπολυθέντα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ σιγίλλωδη γράμματα.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΕΥΠΟΙΪΑΣ — Τῇ κυριακῇ, μετὰ μεσημβρίαν, ἐορτὴ εὐποιίας συνεκέντρωσεν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὁμήγυριν ἐκλεκτὴν ἐν τῷ Οἰκονομικῷ Συσσιτίῳ Παντιᾷ Εὐγενίδου, καθ' ἣν τὴν Α.Θ.Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐξεπροσώπει ὁ πανοσλγ. Μ. πρωτοσύγκελλος, ὅστις, προσφωνήσας καταλλήλως, ἐνεχείρισε τῷ κ. Εὐστ. Εὐγενίδῃ πιττάκιον πατριαρχικόν, ἐπιδαψιλεύον τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἐξαιτούμενον τὴν ἀνωθεν ἀντιμισθίαν ἐπὶ τε τὸν ἵδρυτὴν καὶ τὴν ἐρίτιμον οἰκὸ γένειαν αὐτοῦ.

Ἐκκλησιαστικὴ εὐαρέσκεια.— Συνοδικῶς ἐνεκρίθη νὰ ἐκφρασθῇ ἡ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαὶ τῷ ἐκ Λιβερᾶς τῆς ἐπαρχίας Ροδουπόλεως ἀξιότιμῳ κ. Ἰω. Καλλιφίδῃ, προσενεγκόντι φιλογενῶς ὑπὲρ ἀνεγέρσεως παρθεναγωγείου ἐν Λιβερᾷ, καθὼς ἀνηγγείλαμεν πέρυσι, 1500 λίρας καὶ προνοήσαντι πρακτικῶς καὶ περὶ συντηρήσεως ἀξιοπρεποῦς καὶ τῆς ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ παρθεναγωγείου τούτου. — Ἐπίσης ἡ τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια

καὶ αἱ εὐχαὶ ἐνεκρίθη νὰ ἐκφρασθῶσιν ἐγγράφως τῷ ἀξιολύτῳ κ. Δ. Ζέρβα, φιλοτίμως ἀναλαβόντι τὴν διατήρησιν τοῦ ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ Σέλτσῃ, τῆς ἐπαρχίας Δρυϊνοτοπόλεως ἀρρεναγωγείου.

Πατριαρχικαὶ προσρῆσεις. — Ἐπὶ τῇ συμβάσει τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν πυρκαϊᾶ, τῇ ἀποτεφρωσάσῃ τὸ τρίτον τῆς μεγάλης οἰκοδομῆς τῆς Ὑψ. Πύλης, ἡ Α. Θ. Π. διεδίδασε τῷ ὑψηλ. μεγάλῳ βεζίρῃ τὰς συλλυπητικὰς προσρῆσεις αὐτῆς διὰ τοῦ ἀρχόντος καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων κ. Α. Οἰκιάδου.

Πατριαρχείων τελεταί. — Πρὸς σύνταξιν τυπικῆς διατάξεως τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐκάστοτε γινομένων τελετῶν διωρίσθη σήμερον ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπιτροπεία ἐκ τῶν πανοσλγ. Μ. πρωτοσυγκέλλου, Μ. ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἐντιμολογιωτάτων Μ. χαρτοφύλακος κ. Μ. Ι. Γεδεών, ἐπιτίμου πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη καὶ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ τοιούτου κ. Ἰακ. Ναυπλιώτου.

Κανονικὴ ἄδεια. — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἀνεχώρησε, διὰ λόγους ὑγείας, εἰς Βιέννην, τυχὼν ἐγκαίρως τῆς συνοδικῆς ἄδειας, ὁ πανιερ. μητροπολίτης Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν κ. Ἀμβρόσιος. — Τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Καστορίας κ. Ἰωακείμ ἐχορηγήθη συνοδικῶς ἄδεια μεταβάσεως εἰς Βερολίνον, τῷ δὲ πανιερ. μητροπολίτῃ πρώτῳ Σωζοαγαθοπόλεως κ. Κωνσταντίνῳ ἄδεια μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὅρος.

Διδακκαλικὸς Σύλλογος. — Πρόεδρος τοῦ ἐνταῦθα Διδακκαλικοῦ Συλλόγου, κατὰ τὸν κανονισμὸν αὐτοῦ, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως κ. Χριστοφόρος Κνήτης, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου αἰδεσιμ. πρεσβυτέρου καὶ Μ. κατηχητοῦ κ. Ἀλ. Ζώτου, ὑποβαλόντος παραίτησιν.

Οἱ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας συνδρομηταὶ λαμβάνουσι μετὰ τοῦ παρόντος φύλλου τὸ 52 καὶ τελευταῖον τεῦχος τοῦ παρελθόντος Α' τόμου, περιέχον τὴν ἐξακολουθήσιν ἐπαρχιακῶν γραμμάτων καὶ τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων ὡς καὶ τὰς προμετωπίδας τοῦ τόμου τούτου — Τοιαύτας δὲ τοῦ ΚΘ' τόμου μετὰ τοῦ πίνακος τῶν περιεχομένων θέλουσι λάβει συναποστελμένους ὁμοῦ τῷ προσεχεῖ τεύχει.

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΨΩΜΙΑΔΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΞ ΑΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

(συνέχεια ἀπὸ τοῦ 3 τεύχους)

§ 22. Μελετῶντες μετ' ἐπιστάσις καὶ τὴν ἀνωτέρω ὁμολογίαν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ὅρον τῆς Δ' Συνόδου, οὐδεμίαν ἐν αὐτῇ κακοδοξίαν εὐρίσκομεν· μάλιστα δὲ συμφωνίαν πληρεστάτην, ἐμφαινομένην ἔστιν ὅπου καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ των λέξεων αὐτῶν. Οὕτως εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ὅρου «πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν Θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ των ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα» ἀντιστοιχοῦσιν αἱ προτάσεις «γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς πρὸ των αἰώνων. Ἐν χρόνῳ δὲ (ἐπ' ἐσχάτων δὲ των ἡμερῶν) κατελθόντα εἰς τὴν Θεομήτορα Παρθένον (Παρθένον καὶ Θεοτόκον) λαβόντα ἐκ τοῦ αἵματος Αὐτῆς καὶ ἐνώσαντα τῇ θεότητι Αὐτοῦ, ὑπομείναντα ἐνενάμηνον (χρόνου) ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς ἀσπίλου Παρθένου (κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα)»· εἰς δὲ τὰς φράσεις «τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν Θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι. Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτόν», ἀντιστοιχοῦσιν αἱ φράσεις ὄντα τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον» εἰς τὰς «ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος» αἱ φράσεις «τῇ ψυχῇ, τῷ νῷ καὶ τῷ σώματι» εἰς τὴν «ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα» ἡ φράσις «ἀνευ μεταβολῆς καὶ ἀνευ ἀλλοιώσεως, εἰς τὴν «καὶ ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα» ἡ «Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα» εἰς δὲ τὴν ἔκφρασιν «κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας» ἀντιστοιχεῖ ἡ ἔκφρασις «ἀσπὸρψ συλλήψει καὶ ἀδιαφθόρῳ κυήσει. Λέγομεν δὲ ὅτι ἡ φράσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἐκείνῃ, διότι εἰ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγεννᾶτο σπορᾷ ἀνδρὸς, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ ἦτο ἁμαρτωλὸς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ των ἀνθρώπων, φέρων ἐν ἑαυτῷ τὸν ρύπον τοῦ προπατορικοῦ (ἁμαρτήματος) παραπτώματος. Πάσῃ δὲ τῇ περικοπῇ τῇ ἀπὸ «ἓνα καὶ τὸν αὐτόν... παραδέδωκεν σύμβολον» σχεδὸν ἀντιστοιχοῦσιν αἱ φράσεις «μὴ ὑπόστασιν, ἐν πρόσωπον». Βεβαίως αἱ λέξεις «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως» εἶνε βαρυσήμαντοι καὶ ἡ προσθήκη αὐτῶν ἀναγκαιοτάτη, ἀλλ' οἱ Ἀρμένιοι λέγοντες «μὴ ὑπόστασιν, ἐν πρόσωπον» οὐδόλως παρεισάγουσι σύγχυσιν ἢ φυρμὸν ἢ διαίρεσιν των φύσεων, ἀλλ' ἐννοοῦσιν αὐτὸ τοῦτο, ὅπερ καὶ οἱ θεῖοι πατέρες τῆς ἁγίας Δ' Συνόδου, ὡς δέικνυται ἐκ τινων εὐχῶν τῆς παρ' αὐτοῖς ἐν χρήσει θείας λειτουργίας καὶ δὴ καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας Νερσῆς τοῦ Χαρίεντος.

§ 23. Καίτοι ἥρκει, νομίζομεν, ὁ ἐκ παραλλήλου τῷ ὅρῳ τῆς Δ' Συνόδου ἔλεγχος τῆς ἀνωτέρω ἐπισήμου ὁμολογίας τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, οὐχ ἦττον πρὸς μείζονα πίστῳσιν τῆς ἀληθείας καὶ πρὸς ἄρσιν πάσης ἐνδεχομένης ἀμφιβολίας, ἐπισυνάπτομεν ὡδε, ὡς ἐκ περισσοῦ, σχετικὰ

τινα πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα τεμάχια ἐκ τε τῆς προδιαλειφθείσης ὁμολογίας Νερσῆς τοῦ Χαρίεντος, ἦν περὶ πολλοῦ ποιοῦνται οἱ Ἀρμένιοι, καὶ ἐκ τινος εὐχῆς τῆς θείας λειτουργίας, ἔχοντα δὲ ὡς ἑξῆς:

Α'.) Ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ Νερσῆς.... «Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἡ μία τῆς Τριάδος (ὑπόστασις), ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, Υἱὸς μονογενῆς, τῇ βουλήσει τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Πνεύματος, ἐν τῷ Εὐαγγελισμῷ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ, κατήλθεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Παρθένου Μαρίας, οὐκ ἐκλείψας ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Πατρὸς, κατὰ τὴν θεϊκὴν ἀπερίγραπτον φύσιν, προσλαβὼν δὲ σάρκα ἐκ τῶν αἱμάτων τῆς Παναχράντου Παρθένου, τῆς ὁῆσης ἐκ τοῦ φυράματος τοῦ Ἀδάμ, ἦνωσε τῇ Θεότητι αὐτοῦ ἀνερευνήτῳ καὶ ἀφάτῳ συμμίξει, καὶ ἐγένετο ἐκ δύο τελείων φύσεων, τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης, μία ὑπόστασις τελεία, ἀναλλοίωτος καὶ ἀδιαίρετος, μὴ μεταβληθείσης τῆς ἀνθρωπίνης ὑλώδους καὶ συνθέτου φύσεως εἰς τὴν ἀσύνθετον καὶ ἀπλὴν φύσιν τοῦ Θεοῦ, τῆς ἑαυτῆς ἀπολεσθείσης, οὔτε τῆς ἀπλῆς καὶ ἀσώματος φύσεως τοῦ Θεοῦ συγκρατηθείσης τῇ φύσει τοῦ σώματος, ἢ παρεκκλινάσης τῆς ἑαυτοῦ αἰδίου καθαριότητος, καίτοι λεγομένου τὸν Ἀσώματον σωματούμενον καὶ τὸν Λόγον ἐνσαρκούμενον διὰ τὴν ἀδιάλυτον ἐνότητα.... καὶ κατωτέρω «Διὸ καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστόν, οὐ πρὸς διαίρεσιν λέγοντες τοῦτο, μὴ γένοιτο, αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ παθὼν καὶ ὁ μὴ παθὼν, κατὰ μὲν τὴν θείαν φύσιν ἀμετάβλητος καὶ ἀπαθής, κατὰ δὲ τὸ σῶμα παθητὸς καὶ θανάτου γευσάμενος». (Δ'. Τσολ. Ἀκολ. τοῦ ἁγ. Βαπτ. τῆς Ἀρμ. Ἐκκλησίας σελ. 49 καὶ 55).

Β'.) Ἐκ τῆς Εὐχῆς «... Ἐγένετο ἀληθῶς ἄνθρωπος καὶ οὐ δοκήσει, ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαρκωθείς ἐκ τῆς Θεοτόκου καὶ ἁγίας Παρθένου Μαρίας. Διέτριψε μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτῶν βιωτικῷ, ἀνευ ἀμαρτίας» (Δ'. Τσολ. Ἀκολ. τῆς θείας λειτ. τῆς Ἀρμ. Ἐκκλ. σελ. 37).

§ 24. Ἄν πρόκειται νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἢ κακοδοξίας Ἐκκλησίας τινὸς ἐκ τῆς ἐπισήμου αὐτῆς διδασκαλίας καὶ περὶ τῆς Ἀρμεν. Ἐκκλησίας ταῦτο ποιοῦντες εὐρίσκομεν ὅτι αὕτη οὐδόλως ἀφίσταται τοῦ κανόνος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς πίστεως, ὡς πρὸς τὸ δόγμα τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας. Εἶνε δὲ ὅλως ἄδικον, νομίζομεν, μετὰ τοσαύτας σαφεῖς καὶ Ὀρθοδόξους διατυπώσεις, τῆς περὶ τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἵνα ἐρήμην, οὕτως εἰπεῖν, καταδικάσωμεν τοὺς ἀδελφοὺς Ἀρμένιους εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Εὐτυχιανῶν ἢ Μονοφυσιτῶν. Καὶ ἡ τοιαύτη μὲν καταδίκη ἴσως συνεχωρεῖτο ἐν προγενεστέrais ἐποχαῖς, νῦν ὅμως ἐν πλήρει εἰκοστῷ αἰῶνι, μετὰ ἱκανὴν ὅπως οὖν θεολογικὴν ἀνάπτυξιν, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι εἶνε ὅλως ἄδικος καὶ ἐλέγχει (ἐπιτραπήτῳ ἡμῖν ἢ ἔκφρασις), ἀσύγγνωστον φανατικότητα καὶ οὐδὲν πλέον. Ταῦτα δὲ λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ἅπαντα ἢ ὑπαιτιότης τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως ἐπιρριπτέα τοῖς ἡμετέροις μόνοις, οὐχί· ἀλλ' ὅτι ἐκατέρωθεν παρατηρεῖται ἀντευαγγελικὴ τις ψυχρότης καὶ ἀδιαφορία καὶ ἐμμονὴ ἐν ταῖς σφαλεραῖς δοξασίαις. Εὐτυχῶς ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι καὶ νῦν ἔτι ἄνδρες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν συ-

νειδότες τὴν τοιαύτην πλάνην καὶ τὴν ἐνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς παρούσας μάλιστα τοῦ βίου περιστάσεις ἐπιποθοῦντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Ἀνασκευὴ — Συμπέρασμα

§ 25. Καίτοι ὡς ἄχρι τοῦδε ἀπεδείχθη, οὐδεμία δογματικὴ διαφορὰ οὐσιωδῶς ὑφίσταται μεταξύ Ἀρμενικῆς καὶ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὐχ ἥτιον πολλοὶ τῶν τε ἡμετέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, καὶ τῶν ξένων οὐκ ὀλίγοι πιστεύουσιν ὅτι οἱ Ἀρμένιοι εἶνε Εὐτυχιανοὶ ἢ Μονοφυσιταὶ καὶ Θεοπασχίται. Οὕτως ἐκ μὲν τῶν ἡμετέρων, ἴσως πολλοὺς παραλείπω, ὁ τέως μὲν σεβαστὸς ἡμῖν καθηγητὴς, νῦν δὲ μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φ. Βαφείδης ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ (τόμ. Α' σελ. 192, § 51, 3 πρβλ. καὶ Β' τόμ. σελ. 309, 172 λέγει ὅτι «ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία καίτοι μετὰ Ζήλου ἀντίεχετο τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀπέκρουσε μάλιστα καὶ τὸν Νεστοριανισμόν ἀπειλοῦντα αὐτὴν ἐκ Συρίας ἐπὶ τοῦ Καθολικοῦ Ἰσαάκ, δυστυχῶς ὅμως περιέπεσεν εἰς τὸν Μονοφυσιτισμόν». Καὶ ὁ πολὺς Δ. Κυριακοῦ ἀποφαίνεται ὅτι «κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα ἡσπασθησαν οἱ Ἀρμένιοι τὸν Μονοφυσιτισμόν, κατακρίναντες ἐν δυσὶ συνόδοις τὴν Δ' οἰκουμένην σύνοδον (Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. Α' σελ. 197 πρβλ. καὶ τόμ. Β' σελ. 142). Ἐκ δὲ τῶν ξένων ὁ Ἀββὰς Bergier ἀποφαίνεται οὕτως «... Mais l'an 535, une grande partie de cette Eglise (d'Arménie) embrassa les erreurs et schisme de jacobites ou monophysites». Κατὰ δὲ τὸν Galanus ὁ Jean Hermac Ἀρμένιος καθολικός, διατείνεται ὅτι οἱ Ἀρμένιοι εἶνε Εὐτυχιανοί. Ὁ Michel la Fèvre ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Théâtre de la Turquie» ἀποκαλεῖ ἐπίσης τοὺς Ἀρμένιους Μονοφυσιτάς (πρβλ. λεξ. Θεολ. Berg ἐν τῷ ἄρθ. eglise Arm.). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱστορικὸς Γίββων ἀποφαίνεται ὅτι «Les Arméniens sont les purs disciples d'Eutychès» (Gibbon hist. Rom. vol IX, p. 120) καὶ ἄλλοι πολλοί.

Κατὰ δὲ τὸν Galanus ὁ Jean Hermac Ἀρμένιος καθολικός, διατείνεται ὅτι οἱ Ἀρμένιοι εἶνε Εὐτυχιανοί. Ὁ Michel la Fèvre ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Théâtre de la Turquie» ἀποκαλεῖ ἐπίσης τοὺς Ἀρμένιους Μονοφυσιτάς (πρβλ. λεξ. Θεολ. Berg ἐν τῷ ἄρθ. eglise Arm.). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱστορικὸς Γίββων ἀποφαίνεται ὅτι «Les Arméniens sont les purs disciples d'Eutychès» (Gibbon hist. Rom. vol IX, p. 120) καὶ ἄλλοι πολλοί.

§ 26. Ὅτι πλανῶνται πάντες οὗτοι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ τοῦτοις ὁμόφρονες προαπεδείχθη ἐκ τε τῆς ἱστορικῆς τῶν γεγονότων ἀνελίξεως καὶ τῆς συγκριτικῆς ἐρεῦνης τῶν συμβόλων τῆς Ἀρμεν. Ἐκκλησίας. Ἡδὴ δ' ἐρωτῶμεν τοὺς οὕτως ἀποφαινομένους: ἀφοῦ οἱ Ἀρμένιοι εἶνε Εὐτυχιανοὶ Μονοφυσιταί, πῶς ἐν διαφόροις συνόδοις μετὰ πάντων τῶν Μιζοφυσιτῶν καὶ Θεοπασχιτῶν, οἷον τοῦ Σευήρου τοῦ Ἀκεφάλου, τοῦ Διοσκόρου καὶ ἄλλων αἰρετικῶν ἀνεθεμάτισαν καὶ τὸν Εὐτυχή καὶ ἀναθεματίζουσιν αὐτὸν ἔτι; Ἀλλὰ διατί λέγουσιν μίαν ἐν Χριστῷ φύσιν; Θέλουσιν εἶπαι ἡμῖν. Γνωστὸν ὅτι ὁ Εὐτυχὴς λέγων μίαν ἐν Χριστῷ φύσιν ἐννόει ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς σῶμα Θεοῦ, δὲν εἶνε ὁμοούσιον τῷ ἡμετέρῳ σώματι, διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις κατεπόθη ὑπὸ τῆς θείας τέλεον καὶ ἐξηφανίσθη (Φ. Βαφ. Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. Α' σελ. 240 § 73.1), ἐνῷ οἱ Ἀρμένιοι λέγοντες μίαν ἐν Χριστῷ φύσιν «οὐ κατὰ τὸν Εὐτυχεᾶ συγχέοντες, οὔτε κατὰ τὸν Ἀπολινάριον ἐλαττοῦντες, ἐννοοῦσι πᾶν τούναντίον, ὅτι μετὰ τὴν ἐνωσιν ἐκάτερα τῶν φύσεων ἔμεινεν ἡ αὐτὴ ἄλλαις λέξεσιν ὁμολογοῦσι τὸν Χρι-

στὸν Θεάνθρωπον ἂν δὲ χρώνται τῇ λέξει φύσις (πνου-
τιούν) ποιοῦσι τοῦτο, διότι διὰ ταύτης ἐμφαίνουσι τὴν Θε-
ανδρικήν ὑπόστασιν, ἅτε δὴ παρ' αὐτοῖς τῆς λέξεως
δηλούσης καὶ ὑπόστασιν, πρόσωπον, καὶ τὴν φύσιν
αὐτήν. Βεβαίως ἡ φρασεολογία αὕτη κατὰ τοὺς χρόνους ἐ-
κείνους ἠδύνατο νὰ σκανδαλίζῃ, διότι πολλάκις ἀπέδιδον καὶ
εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς μεγίστην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα,
σήμερον ὅμως νομίζομεν ὅτι, μετὰ τοσαύτας διασαφήσεις,
οὐδόλως πρέπει νὰ σκανδαλίζῃ. Ὅτι δὲ οὐδὲ Θεοπασχίται
εἰσιν οἱ ἀδελφοὶ Ἀρμένιοι, ὡς τινες αὐτοὺς ἀπεκάλεσαν, κα-
ταφαίνεται ἀριδηλότατα ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐπισκόπου
Σαππυρίου Πέτρου, ὅστις ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεωριανοῦ, κα-
τὰ τὴν μετὰ τοῦ Καθολικοῦ διάλεξιν, «εἰ ὁ Υἱὸς εἰς τὴν ἰδίαν
ἔπαθε φύσιν» ἀπεκρίθη «Μὴ γένοιτο, ἡ γὰρ θεία φύσις οὐ
πέφυκε πάσχειν, ἔπαθε δὲ κατὰ ἀλήθειαν ὁ Χριστὸς, ἀλλ' εἰς
τὴν ἡμετέραν φύσιν, αὕτη γὰρ πέφυκε πάσχειν». Ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ προδιαληφθείσῃ παρ' Ἀρμενίοις ἐν χρήσει ὁμολογίᾳ
τῆς πίστεως ἀναγινώσκομεν «... κοπιάσαντα σωματικῶς
μοχθήσαντα, πεινᾶσαντα καὶ διψήσαντα». «Μετὰ
δὲ ταῦτα προσελθόντα, οἰκεία προαιρέσει, εἰς τὰ πάθη, σταυ-
ρωθέντα, θανόντα τῷ σώματι καὶ ζῶντα τῇ θεό-
τητι». Ἀλλ' ἀπορρίπτουσιν οἱ Ἀρμένιοι τὴν Δ' Οἰκουμενι-
κὴν Σύνοδον. Τῷ ὄντι ἐν τισὶ συνόδοις προσεβλήθη τὸ κύρος
τῆς Ἀγίας ταύτης Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ἐν πλειοτέροις ὡς εἶδο-
μεν, ἀνεγνωρίσθη· σιωπηλῶς δὲ καὶ νῦν ἐτι ἀνεγνωρίζουσιν
αὐτήν· διότι, ὅταν ἡ ἐπίσημος ἐκθεσις τῆς διδασκαλίας αὐ-
τῶν συνάδει κατὰ πάντα τῷ ὅρῳ ἐκείνης, ἀναθεματίζεται
δὲ καὶ ὁ Εὐτυχής, δὲν ἔπεται φυσικῶς ὅτι καὶ ἀποδέχεται
αὐτήν· Ἀλλὰ ἐπισήμως καὶ διαρρήδην ἐτι ἀνεγνωρίσθη διὰ
τῆς ἐν Ροῦμ-καλὲ Συνόδου, ὡς ἐρρέθη, δυστυχῶς ὅμως, δι'
οὓς ἐξεθήκαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόگوις, δὲν ἐγένοντο αἱ
ἐξωτερικαὶ διατυπώσεις. Οὕτω δὲ φυσικῶς ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκ-
κλησία δὲν δύναται σήμερον ἐπισήμως ν' ἀποφανθῇ περὶ
τοῦ θεοῦ κύρους τῆς ἀριωτάτης ἐκείνης Συνόδου, εἰ μὴ πο-
τε, τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, συνέλθῃ τοπικὴ τις σύνοδος, ἡ
δι' οἰουδήτινος ἑτέρου μέσου ἐπέλθῃ συνεννόησις τις μετα-
ξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

§ 27. Ἐνταῦθα ἀναγκαῖον ἡγοῦμεθα μνείαν ποιήσασθαι
καὶ τῶν παρ' Ἀρμενίοις ἐν τῇ θεῇ Εὐχαριστίᾳ ἐν χρήσε-
αζύμων καὶ οἴνου μόνον καὶ ἄλλων τινῶν ἐθίμων, ἅτινά τι-
νες θεωροῦσιν ὡς ἐκφράζοντα τὴν μονοφυστικὴν αὐ-
τῶν τάσιν. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰ ἄζυμα, ἀσπαζόμεθα καὶ
ἡμεῖς τὴν γνώμην τοῦ κ. Τσολακίδου. Κατ' αὐτὸν δηλαδὴ τὰ
ἄζυμα δὲν εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν κατὰ τὸν ΣΤ', αἰῶ-
να, ὡς ἱστορεῖ ὁ Δοσίθεος (Βιβλ. ιβ'), ἀλλ' ὅτι ἡ χρῆσις αὐ-
τῶν πανάρχαιος, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν Ἀρμενίων πα-
τέρων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐχρῶντο ἐγκρυφίοις, ἀν-
τιἐνζύμου ἄρτου, ἅμα τῇ ἰδρύσει τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας,
ἐπόμενον ἦτο νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ ἐν τῇ θεῇ Εὐχαριστίᾳ τῶν
εἰς διατροφήν αὐτῶν συντελούντων αζύμων, μηδόλως ἀπο-
βλεπόντων εἰς τὸ εἶδος τοῦ ὑλικοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ
πράγματος. Ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Τσολακίδου εἶνε πι-
θανή, φαίνεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ φίλῃ
ἡμῶν πατρίδι (ἐν Κοτυώροις) οἱ ἀδελφοὶ Ἀρμένιοι ἄχρι τῆς
σήμερον ἀντὶ ἄρτου συχνότατα χρώνται ἀζύμοις, ἔχοντες ἐπὶ
τούτῳ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν καὶ κλιβάνους τοὺς ὁποίους

τα νδοῦρ' καλοῦσιν. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε ὅτι καὶ
ὁ Θεωριανὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν Καθολικὸν διαλέξει αὐτοῦ, οὐ-
δὲ μνείαν ἐποίησατο περὶ αζύμων. Κατὰ ταῦτα ἡ παρ' Ἀρ-
μενίοις χρῆσις τῶν αζύμων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς και-
νοτομία, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς παράδοσις ἀρχαιοτάτη. Ταῦτα δὲ
λέγοντας, μηδεὶς ὑπολάβῃ ἡμᾶς ὡς ἐπιδοκιμάζοντας τὰ ἄζυ-
μα· μὴ γένοιτο. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν τῇ νυκτί, ἡ πα-
ρεδίδοτο ἄρτον ἔδωκε τοῖς ἀγίοις. Αὐτοῦ Μαθη-
ταῖς καὶ Ἀποστόλοις; Τίς ἀγνοεῖ τὴν πρᾶξιν τῆς Κα-
θολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἄχρις
ἡμῶν, ἄρτην ἐν ζύμῳ χρωμένην; Ἀλλὰ διὰ τούτου θέλομεν
ν' ἀποκρούσωμεν τὴν παρὰ πολλοῖς πλάνην ὅτι οἱ Ἀρμένιοι
κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν λοιπῶν Μονοφυσιτῶν, χρώνται τοῖς
αζύμοις, πρὸς συμβολικὴν παράστασιν τῆς μίας ἐν Χριστῷ
φύσεως.

§ 28. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ μὴ ἀναμι-
γνύειν ὕδωρ τῷ οἴνῳ τῆς Εὐχαριστίας, παρατηροῦμεν ὅτι
καὶ αὕτη δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κακόβουλος, πρὸς
παράστασιν δὴθεν τῆς μίας ἐν Χριστῷ φύσεως, ἀλλ' ἀπλῶς
ὡς προελθοῦσα ἐκ παρεννοήσεως χωρίου τινὸς τοῦ ἐν ἀ-
γίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, πρόρριζον
θέλοντος ἀναπαύσαι τὴν αἵρεσιν τῶν ὑδροπαραστατῶν· ὅτι
δὲ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ἡλίῳ φαινότερον καὶ
ἐκ τοῦ λβ' κανόνος τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συνόδου (τῆς ἐν Τρούλ-
λῳ), ἔχοντος ὡς ἐξῆς: «Ἐπειδὴ εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἦλθεν
ὡς ἐν τῇ τῶν Ἀρμενίων χώρα, οἶνον μόνον ἐν τῇ ἱερᾷ
Τραπέζῃ προσάγουσιν, ὕδωρ αὐτῷ μὴ μιγνύντες, οἱ τὴν ἀ-
ναίμακτον θυσίαν ἐπιτελοῦντες, προτιθέμενοι τὸν τῆς Ἐκκλη-
σίας διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, φάσκοντα διὰ
τῆς εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐρμηνείας, ταῦτα:
«τίνος ἔνεκεν οὐχ ὕδωρ ἐπιεν ἀναστάς, ἀλλ' οἶνον;» ἄλλην
αἵρεσιν πονηρὰν πρόρριζον ἀνασπῶν.

(ἔπεται συνέχεια)

ΜΟΝΗ ΔΙΜΙΟΒΑΣ

συνεχία ἀπὸ τοῦ 3 τεύχους)

Ἐκεῖνος ἰδὼν τὸ θαῦμα καὶ ταραχθεὶς, ἀντὶ νὰ ρίψῃ
τὴν εἰκόνα εἰς τὴν θάλασσαν, μετὰ μεγάλης προφυλά-
ξεως ἀπέκρυψεν αὐτήν. Ὑστερον δὲ, ὅτε ἐγένετο ἡ
ἀναστίλωσις τῶν εἰκόνων, παρεπεδήμει ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει ἱερομόναχος τις καλαματιανὸς καὶ κατῳρ-
θῶσε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εἰκόνα ἐκ τινος μεγιστᾶνος,
εἴτε διὰ χρηματικῶν μέσων, εἴτε διὰ συνδρομῆς φί-
λων τοῦ εὐγενεοῦς μεγιστᾶνος. Τότε δὲ πλήρης χαρᾶς
καὶ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐλπίδος, κατῆλθεν εἰς τὴν ἐαν-
τοῦ γενέτειραν καὶ, παρατηρήσας διαφόρους τοποθε-
σίας, ἐξελέξατο τὴν σημερινὴν θέσιν Δίμιοβας, κει-
μένην τότε μεταξὺ τριῶν κωμοπόλεων, καὶ ἀκοδόμησε
τὴν νῦν μονὴν, καὶ ἐναπέθεσεν ἐν αὐτῇ τὴν θαυμα-

1. Τοιοῦτους κλιβάνους ἔχουσιν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἐν Νικο-
πόλει, ἔδρα τῆς θεοσωστου ἡμῶν ἐπαρχίας καὶ οἱ ἡμέτεροι Ἕλληνο-
θόδοξοι χριστιανοί.

τουργόν ταύτην εικόνα, ἥτις ἄπειρα καὶ παράδοξα ἐπιτελεῖ καθ' ἐκάστην θαύματα καὶ ἰάσεις εἰς τοὺς μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας προσερχομένους εἰς αὐτήν, ὅθεν καὶ πλουσιωτάτη ἀποκατέστη ἡ ἱερὰ μονὴ αὕτη, ἔχουσα πολλοὺς καὶ ἐναρέτους μοναχοὺς διάγοντας βίον ὅσιον καὶ ἀμειπτον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν γενικὴν καταστροφὴν τῆς Πελοποννήσου (1769) ἐγένετο πυρὸς παρανάλωμα καὶ κατεδαφίσθη ἐκ θεμελίων ἡ δὲ ἀγία εἰκὼν μετεφέρθη εἰς τὴν μονὴν τῶν καλογραιῶν τῆς ἐν Μαγούλα Ζωοδόχου Πηγῆς εὕρισκομένης ἐν Μιστρῇ (1). Κατὰ δὲ τὸ 1837 μετνήχθη αὕτις εἰς τὴν μονὴν τῆς Δίμνιοδος, ὅπου ἀνεκαινίσθη ἐκ βάθρων δι' ἐπιστάσις τοῦ τότε ἡγουμενεύοντος Θεολήπτου Ἐλεαδούρκου, ὡς δεικνύει ἡ ὑπὲρ τὸ ὑπέρθυρον τοῦ ναοῦ ἐπιγραφή.

Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων καὶ ἀνιστορήθη ὁ θεῖος καὶ σεπτὸς ναὸς τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐν τοποθεσίᾳ Τίμιδος. Διὰ συνεργασίας καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἱερομονάχου Θεολήπτου Ἐλεαδούρκου ἐν ἔτει 7100 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1664 μαρτίου 17*. Ἠγιογραφήθη διὰ χειρὸς Δαμασκηνοῦ Πελοποννησίου ἱερέως, κατὰ μάρτιον τοῦ 1663 κατ' ἐπιγραφὴν. Τὸ δὲ τέμπλον ἐλαξεύθη τῷ 1773.

Ἡ ἱερὰ εἰκὼν εἶναι μῆκους ἡμίσεος περίπου μέτρου καὶ ἀναλόγου πλάτους, φέρει δὲ ἀνεξίτηλα τὰ ρεῦσαντα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αἵματα. Τὸ αἶμα ἐδεδαϊώθη καὶ διὰ χημικῆς ἀναλύσεως, ἣν ἔκαμεν ὁ καθηγητὴς τῆς χημείας Λάνδερερ. Ὁ δὲ ἡγούμενος Παρθένιος Πηνιάτης ἡ Σαλούφας ἐπηργύρωσε τὴν εἰκόνα κατὰ τὸ 1831 ἐξοδεύσας δισχίλια γρόσια. Ἀριθμεῖ ἡ εἰκὼν περὶ τὰ 1200 ἔτη καὶ εἶναι ἀληθὲς προσκύνημα τῶν καλαματινῶν καὶ μεσσηνίων ἐν γενεῇ.

Ἡ μονὴ κατὰ τὸ 1831 ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἦτο διαλελυμένη, ὅτε κατὰ τὸ 1838 ὁ τότε ἡγούμενος Ἰάκωβος Μαζουράκης ἐκ Σελίτσης μετὰ τριῶν ἱερέων, Καλλινίκου, Ζωσιμᾶ, Σωφρονίου καὶ τοῦ διακόνου Μισαήλ μετέβησαν καὶ συνεκρότησαν πάλιν τὴν μονὴν καὶ ἔλαβον τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὴν ἱερὰν εἰκόνα, ἥτις εὕρισκετο εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῶν Καλαμῶν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ ἀμέσως ἐξελέγη πρῶτος ἡγούμενος ὁ Ἱερώνυμος Εὐσταθίου, ἐκ Τρικκέρων τῆς Θεσσαλίας καταγόμενος ὅστις ἐξωράισε τὴν ἱερὰν μονὴν, διετέλεσε δὲ ἡγούμενος μέχρι θανάτου.

Ἡ μονὴ κατέχει καὶ μολυβδόβουλλον σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' 1797. Τὸ μολυβδόβουλλον τοῦτο φέρει ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς προσόψεως τοὺς τίτλους τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τὸ ἔτος ΑΨΥΖ' (1797), ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας πανομοιότυπον τῆς αἵμο-

σταγοῦς εἰκόνης. Διὰ τοῦ σιγίλλιου γράμματος ἐπικυροῦται προηγούμενον γράμμα τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου καὶ διατυποῦται ὅτι ἡ μονὴ εἶναι σταυροπηγιακὴ, ἐν ἔτει ΖΠΟΒ* ἀπὸ κτίσεως κόσμου, δαπάναις Δαμασκηνοῦ ἱερομονάχου.

Τρόφιμοι τῆς μονῆς ὑπῆρξαν καὶ πολλοὶ ἐπίσκοποι, ἐν οἷς ὁ Ἰάκωβος Σαλούφας ἐπίσκοπος Ρέοντος καὶ Πραστοῦ (1) τῷ 1680, ὅστις ἐδωρήσατο καὶ τὰ παρὰ τὴν Ἀράχωβαν κτήματά του καὶ κώδωνα τῷ 1693· οὗτος δὲ (ὡς ἀρχιεπίσκοπος τιμηθεὶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θρόνου) δίδει ἐγγραφὸν εἰς τὴν μονὴν διὰ τοῦ ὁποίου λέγει ὅτι δὲν ἔχει λάβει ἐξουσίαν τινὰ παρὰ τῶν ἀρχόντων ὁμογενῶν, ὅπως κυριαρχήσῃ ἐπὶ τῆς μονῆς μιᾷ ἡμέρᾳ κατὰ γενεάν· ὅθεν ἐὰν ἐγγραφὸν τι τοιοῦτον παρουσιασθῇ, νὰ εἶναι ἄκυρον, μόνον δὲ τὴν μονὴν νὰ κατέχωσιν οἱ μοναχοὶ κοινοδιακὴν τῷ (1704.) Τοῦτον διεδέχθη ὁ ὁμοπάτριος ἀδελφός του ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ρέοντος καὶ Πραστοῦ Θεοδώρητος Σαλούφας (2) ὅστις ἀφιέρωσε κτήματά τινα εἰς τὴν μονὴν τῷ 1790, ἐν ᾧ πρὸ δεκαετίας ἐ χρημάτισε πρωτοσύγκελλος ἐν Βενετίᾳ. Ἀμφοτέρων δὲ τούτων τῶν ἀρχιερέων τὰς διαθήκας ἐκτελεῖ ἡ αὐταδέλφη αὐτῶν Μαρία καὶ ἀφιεροῖ εἰς τὴν μονὴν ὅσα ἄλλα ἀρχιερατικὰ ἄμφια καὶ ἀγροὺς διέθηκαν ἐκεῖνοι ἐνώπιον τοῦ μητροπολίτου Εὐρίπου Γρηγορίου (ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας Νικηφόρου) καὶ τοῦ ἐπίσκοπου Μάτνης Δανιὴλ, τῷ 1747. Καὶ ὁ πρῶτος Εὐρίπου Παῖσιος ἐκ Γιανίτσας καταγόμενος ἀφιέρωσεν εἰς τὴν μονὴν τῷ 1772 τὰ ἀρχιερατικὰ του ἄμφια καὶ 800 γρόσια, ἀπέθανε δὲ ἐν Κερκύρᾳ, ἐρχόμενος ἐκ Μολδαβίας ὅπου μετέβη πρὸς συλλογὴν ἐλεῶν.

Ἡ μονὴ ἐξωθεν περιβάλλεται, πρὸς φύλαξιν ἀπὸ τῶν ληιστῶν, διὰ δύο ὑψηλῶν καὶ ὀχυρῶν πύργων. Ὁ μὲν εἰς παρέκειτο ἀριστερόθεν τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς καὶ ὠκοδομήθη τῷ 1728 διὰ ριαλίων 177. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἡγουμενίας Παρθενίου Μακάρεως χάριν ἐξωραϊσμοῦ κατὰ τῷ 1860 κατεδαφίσθη. Ὁ δὲ ἕτερος ἐξωθεν τῆς μονῆς σώζεται κτισθεὶς τῷ 1717 καὶ λέγεται «τοῦ Ρήγα ὁ πύργος». Ἡ τράπεζα ἐκτίσθη τῷ 1719.

Πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς μονῆς ὑπάρχει κρήνη (βρύση) δίκρου· ὅς διαυγέστατον καὶ ψυχρότατον ὕδωρ ἀποχέουσα καὶ ἐπ' αὐτῆς πλάτανος σκιερὸς, θελ-

* καὶ αἱ δύο χρονολογίαι ὑποσκάζουσι. Σ. Σ. Ἐκ. Ἀλ.

(1) Ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη εἶναι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυνοουρίας. Νῦν ὁ «Ρέοντας» χωρίον κατεστραμμένον, Πραστός δὲ σώζεται νῦν. Ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη ὑπήγετο εἰς τὸν μητροπολίτην Λακεδαιμονίας.

(2) Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη, κατήγετο δὲ ἐκ Πηγαδίων τῆς Ἀβίας. Νῦν ἐξέλιπε καὶ μόνον βρύσις τις καὶ πύργος εὑρίθεται μεταξὺ Καλαμῶν καὶ τοῦ χωρίου Γιανιτσάνικα· αὗτη βρύση τοῦ Σαλούφας καὶ ὁ πύργος τοῦ Σαλούφας μέχρι τοῦ νῦν καλούμενα.

(1) Π. Κορνηνοῦ, Λακωνικά, σελ. 330.

κτικωτάτην τὴν θέσιν ἀποκαθιστῶντες ἐν ὥρᾳ θέρους, ἐκεῖ δὲ ὑπάρχουσι καὶ ἐρείπια παρεκκλησίου τοῦ ἀγ. Παντελεήμονος.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως τελοῦνται ἄπειρα θαύματα. Ὁ μέγας Οἰκονόμος εἰς τὰ «Ἐκκλ. Σωζόμενα» τόμ. Β' σελ. 488, ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «Κατὰ ἀπρίλιον τοῦ 1842 μετεφέρθη ἡ ἀγία εἰκὼν εἰς Καλάμας ἐν τῷ νεῷ τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, γενομένης κατανυκτικῆς ἀυπνίας πρὸς ἀπέλασιν ἀναριθμητῶν σιφῶν ἀκριδῶν, ἐθανυμάστωσεν ἐν αὐτῷ ἡ τῆς Παναγρᾶντου χάρις· διότι οὐ μόνον τὴν δεινὴν πληγὴν τῶν ἀκριδῶν ἀπῆλασε τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ τυφλὸς χωροφύλαξ ἀνέβλεψε, καὶ κοράσιον ἐπταετὲς πάσχον κώφῳσιν ἤκουσε καὶ χωλὸς νεανίας μετὰ πίστεως προσελθὼν ἀνορθωθείς ἐπεριπάτησε (βλ. «Αἰῶνος» ἀρ. 352)». Οἱ περί τῃ δὴμοι προσκαλοῦσι τὴν ἀγίαν εἰκόνα ἐν θεομηνίαις ὡς θαυματοργόν. Ἀπειρα τάγματα προσφέρουσιν ἐνώπιον ταύτης κατὰ καιροῦς. Ἀσκεπεῖς καὶ γυμνόποδες ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ἀναβαίνουνσι τὸ ὄρος καὶ ἔρχονται ὅπως κλίνωσι τὸ γόνυ ἐνώπιον ἐκείνης, παρ' ἧς ἔτυχον ἰάσεως. Πλούσιός τις ἐκ Καλαμῶν (ὁ Χαράλαμπος Σκορδοῦλης) ἠθέλησε νὰ ἀποσπᾷ τὴν ἀγίαν εἰκόνα ἐκ τῆς μονῆς, ἵνα παύσῃ τὸ φενάκισμα, ὡς ἐνόμιζεν, ἀλλὰ παρεφρόνησε. Τὴν 7 Σεπτεμβρίου κατ' ἔτος καταβιβάζουσι τὴν ἱερὰν εἰκόνα εἰς τὸ χωρίον Γενισάνικα πρὸς προσκύνησιν, ἔνθα μένει ἐπὶ δεκαήμερον.

Γνωστοὶ ἡγούμενοι τῆς μονῆς εἶναι οἱ ἐξῆς: 1) Παπαρινάκης (883)· 2) Παρθένιος ὁ Μακαρεὺς (1860)· 3) Ἱερώνυμος Δημητρίου ὁ ἐκ Τρικέρων (1842)· 4) Βησσαρίν. Στριφτόμπολας (1875) ἐκ Καλαβρύτων· 5) Δοσίθεος Μαυροειδῆς, ὅστις ὡς ἀρχιτέκτων πολλὰ ἔργα ἐξετέλεσεν εἰς τὴν μονὴν ὡς καὶ τὸ ἐλαιοτριβεῖον κτεσκεύασεν μόνος· 6) Εὐθύμιος Δημητρίου ἐκ Τρικέρων (1861)· 7) Βαρθολομαῖος ὁ Ζαχαρέλος· 8) Παρθένιος Ἀσημακόπουλος. Σύμβουλοι δὲ, Γαλακτίων Καπάκης, Εὐθύμιος Γεωργαντᾶς, Δαμασκηνὸς Πουλίτης ἱεροδιάκονος καὶ ἄλλοι. Νῦν δὲ ἡγουμένη κατὰ μετὰ πεμπτὴν ὁ πρῶτος ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου Νεῖλος Γιανούτσας ἐξ Ἀβίας καταγόμενος, τελειόφοιτος τῆς θεολογικῆς σχολῆς καὶ πολλὰς ὑπηρεσίας προσενεγκὼν κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βουλγάρων εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Μοναχοὶ ἐν Δήμιοβα εἰσὶ 15, ἐξ ὧν 5 ἱερεῖς καὶ 2 διάκονοι. Ζῶσι δὲ κοινοδιακῶς. Ὅλη ἡ περιουσία τῆς μονῆς ἀνέρχεται εἰς 300 χιλιάδας δραχμῶν καὶ ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα περὶ τὰς 15 χιλιάδας. Μισθὸν ἐτήσιον οἱ μὲν ἱερεῖς λαμβάνουσι δραχμὰς 150, οἱ δὲ μοναχοὶ 100 δραχμὰς πρὸς ἱματισμόν.

Λέγεται ὅτι ὁ χημικὸς ὁ ἐξετάσας τὸ αἷμα τῆς εἰκόνης, ἀφοῦ ἐπείσθη περὶ τῆς πραγματικότητος αὐτοῦ,

ἐξεδήλωσε τὴν πίστιν καὶ ἐκπληξὴν τοῦ διὰ τῶν ἐξῆς ἱαμβικῶν στίχων:

«Τίς πληῖξε τὴν σὴν, ὦ ἄνασσα, εἰκόνα
» Ἐν τῇ παρειᾷ μανιωδῶς φασγάνῳ,
» Ἐκφρῶν, ἀναιδὲς καὶ ἀτάσθαλος μέρωψ;
» Πῶς δ' οὐκ ἔχνηε γαῖα τοῦτον σχεῖν ἔσω;
» Ἐπεὶ ἔδει τίσασθαι ποιναῖς ἐσχάταις·
» Πῶς δ' αἷμα ρεῦσε τῆσδε, ὥσπερ ἐμψύχου
» Δεῖξ' ὡς ἐμῆς περ' εἰκόνης τετρωμένης.
» Αὐτὴ ἀληθῶς τραυματίσθη, ὦ ξένη»⁽¹⁾,
» Τίς αὐτὴ ἡ ἐκκόπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος, καλὴ ὡς
σελήνη, κλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος, θάμβος ὡς τεταγμένη;

Ἔτεροι διαλελυμένοι μοναὶ περὶ τῆς μονῆς Δήμιοβας εἶναι αἱ ἐξῆς:

Α') Ἡ μονὴ τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἀπέχουσα μίαν ὥραν τῆς μονῆς Δήμιοβας, ἐπὶ τῆς δυτικῆς κλιτύος τοῦ Καλαθίου ὄρους. Σώζεται πατριαρχικὸν σιγίλλιον ἐκδοθὲν κατὰ μάρτιον τοῦ 1798 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' καὶ λέγον ὅτι ὑπῆρχεν ἕτερον σιγίλλιον ἐπὶ πατριαρχείας Παρθενίου καὶ διαλαμβάνον ὅτι τὸ μοναστήριον τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μονεμβασίας κατὰ τὴν τοποθεσίαν Γιαννίτης κείμενον, ἀνέκαθεν ἦτο σταυροπηγιακόν, ἔνεκα δὲ τῶν περιστάσεων ἠνώθη μετὰ τῆς πατριαρχικῆς μονῆς Δήμιοβας, καὶ ἀκυροῦται ἡ συγχώνευσις· αὐτεξούσια δὲ νὰ εἶναι ἀμφοτέρα μετὰ ἐτησίου 33 γροσίων.

Β') Ἡ μονὴ τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου, ἐπικαλουμένην Κελεψὸς, κεῖται μετὰ τὴν Δήμιοβας καὶ τοῦ χωρίου Ἀράχωδας εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Εἶναι ἐρειπιώδης. Ἐν ἔτει 1783 ὁ ἡγούμενος Σωφρόνιος Παυλῆς ἀφιεροῖ τὸ μετόχιον τοῦτο, ἰδιόκτητον αὐτοῦ ὄν, εἰς τὴν μονὴν τῆς Δήμιοβας.

Γ') Ἡ τῶν Βλαχερνῶν, νῦν Δίκαλο, ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῶν Καλαμῶν. Καὶ τοῦτο εἶναι ἐρείπιον. Κεῖται ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Γιαννίτης, βορειοδυτικῶς, μετὰ τῆς ὁδοῦ Καλαμῶν καὶ Γιαννίτης.

Ἐν Ἀθήναις· δεκέμβριος 1910.

ΔΗΜ. ΧΡ. ΔΟΥΚΑΚΗΣ
γυμνασιάρχης.

(1) Ἐν τῇ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων, κώδικες supplement grec ὑπ' ἀριθ. 704, ὑπάρχει σιγίλλιον καὶ κατάστιχον τῆς ἱερᾶς μονῆς Δήμιοβας, ἐπαρχίας τοῦ ἀγίου Μονεμβασίας. Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ σιγιλλίου ἀναφέρεται εἰς τὸ μοναστήριον τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, κείμενον πλησίον τῆς Καλαμάτας καὶ Γιαννίτης ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Δήμιοβα. Τὸ αὐτὸ πατριάρχου Προκοπίου ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1788 μετὰ τῶν ὑπογραφῶν τῶν συνοδικῶν.

Υπεύθυνος ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ